

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 72 | 1-7 Kasım 2021

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 237 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

2 Kasım: Ciddi sağlık sorunları yaşayan tutuklu gazeteci Devrim Arık'ın annesi, Arık'ın durumunun kötüleşmesine rağmen cezaevinde tutulduğunu [duyurdu](#).

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç'tan](#) bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

2 Kasım: İstanbul savcıları, Ağustos 2019'da üç Kürt belediye başkanının görevden uzaklaştırılmasına dair İçişleri Bakanlığı kararını protesto için bir basın açıklaması yapan dokuz avukat hakkında [iddianame hazırladı](#).

2 Kasım: Mardin Valiliği il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca [yasakladı](#).

4 Kasım: HDP tarafından parti eski eş başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ'ın tutukluluğunun beşinci yıldönümü vesilesiyle birçok ilde düzenlenen eylemlere polis müdahale etti. Müdahaleler sonucu Ağrı'da dört, Van'da iki kişi [gözaltına alındı](#).

6 Kasım: İstanbul'da polis Yüksek Öğrenim Kurulu'nu protesto eden 18 kişiyi [gözaltına aldı](#).

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

1 Kasım: Anayasa Mahkemesi, alt mahkemeler tarafından internet sayfalarına yönelik daha önce verilen dokuz erişim engeli kararının ifade ve basın özgürlüğüne aykırı olduğuna [karar verdi](#). Anayasa Mahkemesi ayrıca Meclis'ten konuyla ilgili yasada değişiklik yapmasını istedi.

1 Kasım: Aylık bir gözlem [raporuna](#) göre Ekim ayı içerisinde 58 gazeteci duruşmalara çıkarıldı. Rapora göre söz konusu gazeteciler toplam 896 yıl hapis cezasıyla yargılanıyor.

2 Kasım: Diyarbakır savcıları, terör suçlamasıyla yargılanan Kürt yazar Azad Zal hakkında 15 yıla kadar hapis cezası [talep etti](#).

2 Kasım: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, hükümete muhalif yayıncı kuruluş TELE 1 hakkında, hükümete yakın bir vakfı hedef alan kadrolaşma iddialarına ilişkin yaptığı yayınlar nedeniyle [para cezası](#) verdi.

3 Kasım: Yalova'da bir mahkeme, Kürt şair Yılmaz Odabaşı'nı, cumhurbaşkanına hakaret ettiği gerekçesiyle 11 ay 20 gün hapis cezasına [mahkum etti](#).

3 Kasım: Polis teşkilatı tarafından yapılan bir [açıklamada](#), cumhurbaşkanının öldüğüne dair dedikoduların yayılmasında rol oynadığı tespit edilen 30 sosyal medya kullanıcısı hakkında soruşturma başlatıldığı duyuruldu.

3 Kasım: İstanbul'da bir mahkeme, gazeteci Kaan Göktaş'ı, 300 yıllık bir şiiri paylaştığı bir sosyal medya mesajıyla cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla iki yıl hapis cezasına [mahkum etti](#).

3 Kasım: İstanbul'da bir mahkeme, avukat Sinan Bin'i, bir sempozyumda yaptığı konuşma nedeniyle, terör suçlamasıyla 6 yıl, 3 ay hapis cezasına [mahkum etti](#).

3 Kasım: İstanbul'da bir mahkeme, hükümete yakın bir vakfı hedef alan kadrolaşma iddialarına dair bir habere [erişim engeli](#) getirdi.

3 Kasım: OHAL komisyonu, Kürt bölgelerindeki ihtilafın barışçıl çözümü çağrısında bulunan bir açıklamaya imza attığı için üniversitedeki görevine son verilen iki akademisyenin göreve iade başvurusunu [reddetti](#).

4 Kasım: İstanbul'da bir mahkeme, yazar Erdal Yıldırım'ı, Suriye'de IŞİD ile Kürt militanlar arasındaki çatışmalara dair sosyal medya mesajları nedeniyle, terörizm suçlamasıyla 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına [mahkum etti](#).

5 Kasım: Türkiye'de yaşayan Suriyeli gazeteci Majed Shama'nın, Türkiye'de yaşayan Suriyeli mültecilerin ırkçılık ve ayrımcılığa tepki olarak çektiği videolara dair yayınlarının ardından, "gönüllü dönüş formu" imzalamaya zorlandığı [iddia edildi](#). Daha sonra avukatı Shama'nın sınır dışı edilmeyeceğini açıkladı.

5 Kasım: Elazığ'da polis, akademisyen Hifzullah Kutum'u, bir sosyal medya paylaşımında "Yaşasın Kürdistan" ifadesini kullandığı için [gözaltına aldı](#). Kutum ayrıca çalıştığı üniversitedeki görevinden de uzaklaştırıldı.

5 Kasım: Bursa'da bir mahkeme, Yüksel Üstün adlı bir kişiyi, cumhurbaşkanının gizli bir Yahudi olduğunu iddia ettiği bir Facebook paylaşımı nedeniyle, cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla 7.000 TL adli para cezasına [mahkum etti](#).

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

3 Kasım: Olağanüstü hal döneminde gerçekleştirilen işlemlerden kaynaklanan bireysel şikayetleri incelemek üzere kurulan OHAL komisyonu, Kürt bölgelerindeki ihtilafın barışçıl çözümü çağrısında bulunan bir açıklamaya imza attığı için üniversitedeki görevine son verilen iki akademisyenin göreve iade başvurusunu [reddetti](#).

KÜRT AZINLIK

1 Kasım: HDP yöneticilerinden olan ve 29 Ekim günü gözaltına alınan Sevim Akdağ, çıkarıldığı mahkeme tarafından [tutuklandı](#).

2 Kasım: Diyarbakır savcıları, terör suçlamasıyla yargılanan Kürt yazar Azad Zal hakkında 15 yıla kadar hapis cezası [talep etti](#).

2 Kasım: Adıyaman'da polis HDP milletvekili Kemal Bülbül'ün danışmanı Mustafa Yüksel'i [gözaltına aldı](#).

3 Kasım: Adıyaman'da güvenlik güçleri eski HDP milletvekili Behçet Yıldırım'ı terörizm suçlamasıyla [gözaltına aldı](#).

4 Kasım: HDP tarafından parti eski eş başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ'ın tutukluluğunun beşinci yıldönümü vesilesiyle birçok ilde düzenlenen eylemlere polis [müdahale etti](#). Müdahaleler sonucu Ağrı'da dört, Van'da iki kişi gözaltına alındı.

5 Kasım: Elazığ'da polis, akademisyen Hifzullah Kutum'u, bir sosyal medya paylaşımında "Yaşasın Kürdistan" ifadesini kullandığı için [gözaltına aldı](#). Kutum ayrıca çalıştığı üniversitedeki görevinden de uzaklaştırıldı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

1 Kasım: Adana'da bir cezaevi yönetimi, mahkum İbrahim Karakaş'ın hastane tedavisine, ağız için aramayı kabul etmediği gerekçesiyle [izin vermedi](#).

1 Kasım: Trabzon'da bir cezaevi yönetimi, ağız içi aramayı kabul etmedikleri gerekçesiyle bir grup mahkumun hastane tedavisine [engel oldu](#).

2 Kasım: Eskişehir'de bir cezaevi yönetimi, ağız içi aramayı kabul etmeyen mahkum Cihan Alkan'ın hastane sevkini [yapmadı](#).

3 Kasım: İzmir'deki bir cezaevinde tutuklu bulunan bir mahkum, cezaevinde düzenlenen İslami faaliyetlere katılmaları yönünde mahkumlara cezaevi yönetimi tarafından baskı yapıldığını [duyurdu](#).

5 Kasım: Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu suçlamasıyla tutuklu bulunan dört çocuk babası Erkam Özkaya, ailesinin eviyle cezaevi arasındaki mesafe nedeniyle iki yıldan uzun bir süredir ailesini göremediğini ve ailesine daha yakın bir cezaevine nakil edilmesi yönündeki dilekçelerine yetkililer tarafından cevap verilmediğini [duyurdu](#).

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

2 Kasım: Türk jandarmalar tarafından bir grup göçmenin Meriç Nehrine atıldığı iddia edilen bir vakada hayatta kalan beş kişiyi temsil eden avukat Ahmet Baran Çelik, Edirne savcılarının olaya karıştığı iddia edilen memurlara yönelik soruşturmayı ağırdan aldığını [iddia etti](#).

3 Kasım: İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW) ve diğer 32 insan hakları örgütü yayımladıkları bir ortak [açıklamayla](#), Türkiye'de yaşayan Türkmen vatandaşların hak ve özgürlüklerinin Türkmenistan hükümetinin tehditlerine karşı korunmasını Türk hükümetinden talep etti.

5 Kasım: Türkiye'de yaşayan Suriyeli gazeteci Majed Shama'nın, Türkiye'de yaşayan Suriyeli mültecilerin ırkçılık ve ayrımcılığa tepki olarak çektiği videolara dair yayınlarının ardından, "gönüllü dönüş formu" imzalamaya zorlandığı [iddia edildi](#). Daha sonra avukatı Shama'nın sınır dışı edilmeyeceğini açıkladı.

5 Kasım: İran istihbarat servisleri tarafından Türkiye'de yaşayan bazı İranlı muhaliflerin tehdit edildiği ve kaçırıldığı [iddiası](#) haberlere yansdı.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

6 Kasım: Ayhan Demir adlı bir kişi, Eylül 2016'da Mersin polisi tarafından gözaltında tutulduğu sürede maruz kaldığı cinsel işkence ve elektroşok nedeniyle kısır kaldığını [açıkladı](#).

6 Kasım: Türkiye İnsan Hakları Vakfı, bir televizyon programında 1970'lerden itibaren sorgulamalarda işkenceye başvurduğunu itiraf eden eski istihbarat yöneticisi Mehmet Eymür hakkında [suç duyurusunda](#) bulundu.

6 Kasım: Diyarbakır'da polis, bir ev baskını sırasında gözaltına aldığı Behçet Bayhan adlı kişiye kötü muamelede [bulundu](#). Polis memurları baskın esnasında evde bulunan diğer kişilere de sözlü hakarete bulundu.

7 Kasım: Ankara'da polis, gözaltına aldığı sol görüşlü aktivist bir öğrenciyi kötü muamelede [bulundu](#).

7 Kasım: Mardin'de askerler bir ev baskını sırasında 73 yaşındaki Abdurrahman Dinler'e işkence ve kötü muamelede [bulundu](#).

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE VE HAK İHLALLERİ

1 Kasım: Heritage Foundation tarafından yayımlanan bir [raporda](#), Türkiye'nin yaklaşan INTERPOL Genel Kurul toplantısına ev sahipliği yapmak için uygun bir ülke olmadığına, Türk hükümetinin yurtdışında yaşayan muhaliflerini taciz etmek ve sindirmek için INTERPOL'ü suiistimal ettiğinin bilindiğine dikkat çekildi.

3 Kasım: Yayımlanan yeni bir araştırmada, kuzey Suriye'deki Türkiye destekli silahlı gruplar tarafından su kaynaklarının silahlaştırıldığı, bu kapsamda Kürt çoğunluklu bölgelerin hayati su ihtiyacını temin eden bir nehir üzerinde barajlar inşa edildiği [açıklandı](#).

KADIN HAKLARI

3 Kasım: Bianet tarafından hazırlanan aylık kadına şiddet [raporuna](#) göre Ekim ayında en az 22 kadın erkekler tarafından öldürüldü ve 53 kadın şiddete uğradı.

5 Kasım: İstismarcı kocasını nefsi müdafaa kapsamında öldüren bir kadına verilen uzun hapis cezasının Yargıtay tarafından onanması, kadın hakları grupları tarafından [kınandı](#).